

PDF-АРХІВ

АНОНСИ

БІБЛІОТЕКА СП

МАПА СП

ПРО НАС

РЕДАКЦІЯ

Мовна ситуація в медійному просторі України

25.01.2014 slovo

Олександр ПОНОМАРІВ,
доктор філологічних наук, професор Київського національного університету
ім.Тараса Шевченка

Немає сумніву в тому, що всі без винятку носії якоїсь мови не можуть бездоганно володіти її літературним варіантом. Але цивілізоване **суспільство** мусить прагнути до підвищення культури мовлення своїх громадян. Для цього в країні мають бути зразкові носії **мови** — вихователі дитячих садків, учителі шкіл, викладачі середніх спеціальних та вищих навчальних закладів, лектори, театральні й кіноактори. На них у засвоєнні норм **літературної мови** орієнтується решта громадян **суспільства**. Ще не так давно преса й радіо були взірцем правильного **мовлення**. Студія “Укртелефільм” випускала **українськомовні** фільми. У кінотеатрах **українською мовою** демонстрували стрічки Київської та Одеської кіностудій, а також дубльовані (не титровані!) фільми закордонного виробництва. В оперних театрах Києва, Львова, Одеси, Харкова шедеври світового музичного мистецтва лунали в українських перекладах Людмили Старицької-Черняхівської, Миколи Вороного, Павла Тичини, Максима Рильського, Миколи Бажана, Бориса Тена, Миколи Лукаша та інших митців **українського слова**.

Тепер кількість друкованих видань **українською мовою** набагато скоротилася. Узяти, наприклад, Луганську область. Років двадцять тому там було дві обласні **українськомовні газети**: “Прапор перемоги” й “Молодогвардієць”, тепер немає жодної такого масштабу. У Харкові, крім двох обласних, виходила міська **газета** “Вечірній Харків”, що мала великий наклад і великий попит читачів. Тепер тієї газети немає. Таких прикладів можна наводити багато. Більшість районних газет і заводських багатотиражок від Закарпаття до Луганщини виходила **українською мовою**. Відбувалися куштові семінари для **працівників газет**, присвячені мовній культурі видань. Мені неодноразово доводилося брати участь у таких семінарах. Пам’ятаю, на семінарі, де зібралися **представники газет** південної зони (Одеси, Миколаєва, Херсона, Запоріжжя й Симферополя), відзначали високий рівень **культури мови** миколаївської “Південної правди”.

Тоді ніхто не ділив Україну на **українськомовну** й **російськомовну**. Якщо великі міста Півдня та Сходу були більшою чи меншою мірою зросійщені, то за межами обласних центрів панувала **українська мова**. Таке саме становище й тепер, але в радіо- й особливо в телепередачах інтерв’ю в громадян південно-східних областей беруть тільки російською **мовою**, точніше — її українським територіальним варіантом. Раніше Харківщиною **керував українськомовний** Олександр Масельський, тепер областю та її центром керують антиукраїнськи налаштовані діячі.

До 2010 року на Першому національному каналі Українського радіо всі вміли давати інтерв’ю **українською мовою**, тепер виступає хто як хоче. На телебаченні ситуація далеко гірша. Туди запрошують вести програми людей, які не володіють **українською мовою**. Та й як їх можна заохотити **до української мови**, коли самі телевізійні начальники не вміють або не хочуть розмовляти **по-українському**?

Останнє число

«Єдинородність» як духовна
несвобода

«Колядка для сопілки з оркестром»

Український «Щедрик»: для Нас і для
Світу

Який він – типовий європеєць?

Чому все-таки необхідно
перейменувати Первомайськ, або
Кілька слів про марксизм і питання
мовознавства

Кріпак і вільний

ПРОТИАНГЛІЗМ від Ірини ФАРІОН

“Жіноча справа” Незабуті історії
учасниць підпілля ОУН станиці села
Кордишів на Шумщині

“Гроно калини на долоні”

Дякуємо нашим авторам, читачам,
передплатникам, просвітянам, які
жертвно підтримують тижневик
“Слово Просвіти”, ділячись з нами
своїми коштами. Багато з них
роблять це постійно. Доземний Вам
уклін!

Письменник Іван Огієнко

Історію села Чернечий Яр написав
його талановитий син

І знову перемога

Третій випуск “Балтського кола”

Христина ФЕДОРЯК: “У кожній ролі
шукаю свою органіку”

Пісні та доля Івана Миколайчука

Різдвяна подорож із бандурою

Художники святкують

Націєкультурність: спроби ревізії

Наслідок не забарився. Під час обговорення одного з матчів світової футбольної першості 2012 року на Першому національному телеканалі [українською мовою](#) розмовляв лише Надзвичайний і Повноважний Посол Польщі в Україні. Оперні театри під фальшивим гаслом “світової” практики перейшли на постанови опер [мовами](#) оригіналу, хоч видатні композитори Ж. Бізе, Дж. Верді, Д. Шостакович наполягали на тому, що вокально-драматичні твори мають іти [мовами](#), зрозумілими для слухачів. Невже краще співати далекою від ідеалу у вустах українських співаків французькою, німецькою чи італійською [мовою](#), ніж чудовими перекладами М. Рильського (“Кармен” Ж. Бізе), П. Тичини (“Лоенгрин” Р. Вагнера), М. Лукаша (“Лючія з Ламмермура” Г. Доницетті)? По радіо часто передають уривки з різних опер у виконанні закордонних співаків і майже ніколи не можна почути записів українських версій опер у виконанні Івана Паторжинського, Марії Литвиненко-Вольгемут, Єлизавети Чавдар, Євгенії Мірошніченко, Бели Руденко, Дмитра Гнатюка, Юрія Гуляєва, Анатолія Солов’яненка. А може, ті записи поклали в таку далеку шухляду, що їх важко знайти, як український оригінал фільму “За двома зайцями”?

[Засоби масової інформації](#) (і друковані, й електронні) рясніють помилками на всіх [мовних](#) рівнях. Прикладів безліч, тому обмежуся деякими з них. На рівні лексики раз по раз надibuємо на співпадати, співпадіння (правильно — збігатися, збіг), співставляти (зіставляти), пил (у розумінні запал, пристрасть), вітчина (шинка), остато□чний (залишковий), блюдо (страва). Кумедні переклади назв фільмів: “Сказ про те, як цар Петро арапа женив” замість “Оповідь про те...”, бо сказ це те, що російською [мовою](#) звється бешенство. Нерідко трапляються “перли” типу “Світлана Жолоб — [поет](#), перекладач” замість поетеса, перекладачка; “перед мікрофоном журналіст (замість журналістка) Ольга Чередниченко”; народному артисту України, співаку Василю Бокочу замість народному артистові України, співаку Василеві Бокочу. Не один раз можна почути вигадані форми числівників п’ятиста, семиста замість п’ятисот, семисот. Великою вадою морфологічного плану є ігнорування кличного відмінка при звертанні: Левко Миколайович замість Левку Миколайовичу, пані Марія замість пані Маріє і т. ін. На рівні синтаксису використовують помилкові конструкції понад ста, понад плану замість понад сто, понад план; за тридцять років літературної діяльності Вами написано, замість Ви написали; по книгарнях (театрам, областям, програмам) замість по книгарнях (театрах, областях, програмах); завідувач кафедраю (замість завідувач кафедри); звертатися за адресою (звертатися на адресу). Порушуються фразеологічні норми: під відкритим небом (замість просто неба), задавати питання (замість ставити запитання) і под. Не дотримуються норм української орфографії: каскова країна замість казкова країна, кот Києва замість код Києва, тобто порушують закон збереження дзвінкості приголосних. При відтворенні звука, позначуваного літерою h, якому відповідає українська літера г: Ганс, Гельмут, Гіларі, Гофманн, вдаються до “хекання”: Ханс, Хельмут, Хіларі, Хофманн; пишуть і кажуть геноцид, але ґрунт, а потрібно навпаки — геноцид, але ґрунт. Часто-густо використовують діалектні або взагалі неукраїнські наголоси в словах: мережа , несе□те, прине□сти, юро□дивий, короми□сло, відстоя□ти, феноме□н, не□навість, гра□блі, листо□пад, но□вий, по□суха, горо□шина, Майборода , Дериземля , Перейбийні□с тощо. Правильні наголоси такі: мере□жа, несе□те , принести , юроди□вий, коро□мисло, відсто□яти, фено□мен, нена□вість, граблі , листопа□д, нови□й, посу□ха, гороши□на, Ма□йборода, Дери□земля, Переби□йніс.

З прізвищами й особовими іменами становище просто жахливе. Якщо раніше в ЗАГСх дотримувалися рекомендацій “Словника власних імен людей” Л. Г. Скрипник та Н. П. Дзятківської, то тепер дітей записують, як заманеться комусь із батьків. Тож і маємо:

Голоднік, Огороднік, Півовар, Гаевой, Куренной, Швидкой, Ракоєд, Подобєд, Варенік, Белік, Серік, Алексейчук, Кірічева, Свістельнікова; Анна, Євгеній, Артьом, Крістіна, Маріна, Максим, Кіріл, Вера, Єкатеріна, Альона, навіть Лена, Даня. Повторюю, саме так записано в офіційних документах замість Голодник, Огородник, Пивовар, Гайовий, Курінний, Швидкий, Ракоїд, Підобід, Вареник, Білік, Сірик, Олексійчук, Киричева, Свистельникова; Ганна, Євген, Артем, Христина, Марина, Максим, Кирило, Віра, Катерина, Олена, Данило.

Звернення до наших читачів,
передплатників, просвітян

«Краса у дзеркалах буття...»

Святою справою окрилені

Радила раду Рада

Вийшла книга Святослава
Васильчука «Із славетного роду
Руданських-Боржковських»

Завітав Миколай

Право слідування як гарантія захисту
авторського права

Ще три Загулівські лавреати

Ословленого світу таїна

“Свіжим оком: Шевченко для
сучасного читача” Володимира
Діброви

Як вигинається воєнне коло

У радіопрограмі “Слово” повідомляють карколомну новину, начебто в українській мові 98 % слів іншомовного походження (мов з такою кількістю запозичень не існує на світі!); нібито слово айстра запозичене з латинської мови (насправді — з грецької); немовби сполучник та приєднує тільки другорядні компоненти однорідного ряду. А як же такі назви: Театр опери та балету, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології, Банк “Фінанси та кредит” і под. Прикладів мовних негараздів можна наводити ще багато. Держава мусить уживати заходів для виконання ст. 10 Конституції України та Ухвали Конституційного Суду від 14 грудня 1999 року, що сприятиме піднесенню престижу української мови. Проте не все залежить тільки від держави. Жодні заходи, жодні курси української мови не допоможуть, якщо люди самі не подбають про свою мову. Хіба мало таких випадків, коли їдуть, скажімо, в тролейбусі двоє чи троє людей, що спілкуються українською мовою. І раптом звертаються до когось із незнайомих пасажирів: “Передайте, пожалуйста, на талон”.

Хіба можна говорити про престиж якоїсь мови, коли шкільні підручники виходять із численними помилками, а якийсь чиновник із Міністерства освіти й науки каже: “Та скільки там тих помилок!” Про яку престижність мови може йтися, коли переважну більшість екскурсій ведуть не державною мовою? Коли на виробках легкої, харчової, фармацевтичної та інших видів промисловости назви пишуть великими літерами російською мовою, а на зворотному боці дрібненьким шрифтом українською поряд з мовами інших країн.

Для поліпшення ситуації потрібно:

- Зобов'язати урядовців усіх рівнів виконувати ст.10 Конституції України та Ухвалу Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року, яких ніхто не скасовував.
- Запровадити нормальний українськомовний режим на радіо й телебаченні.
- Перевидати великим накладом “Словник власних імен людей” Л. Г. Скрипник та Н. П. Дзятківської, забезпечити ним усі РАЦСи й зобов'язати працівників цих установ дотримуватися рекомендацій словника, а не потурати не зовсім нормальним забаганкам батьків.
- У всіх засобах масової інформації та у видавництвах поновити посади мовних редакторів.
- Повернути в оперні театри українськомовні версії вистав, що є великим надбанням української культури.
- Фільми зарубіжних кіностудій не титрувати, а дублювати українською мовою.

Поділись і насолодись:

Мова єдина

« Тарас у контексті нашої історії

Син Карпатської землі (до 80-річчя з дня народження) »

Related posts

Рідна мова під опікою держави: світовий досвід

📅 26.02.2018 👤 slovo

Прокоментуй!

Рідна мова під опікою держави: світовий досвід

Іван ЮЩУК, професор Київського міжнародного університету Мова — не тільки утилітарний засіб спілкування. Мова об'єднує людей...

Мова єдина

📅 26.02.2018 👤 slovo

Прокоментуй!

Володимир ЗАГОРІЙ: «Наш лейтмотив — українська солідарність і патріотизм»

Добре пам'ятаю, як майже 20 років тому Петро Яцик на зборах Ліги українських меценатів (я тоді...

Мова єдина

📅 01.09.2017 👤 slovo

Прокоментуй!

Логіка фактів як летальна зброя на захист нації

Олег ГРИНІВ, професор, м. Львів Праця Дмитра Пилипчука "Про дозу дьогтю в бочці меду: Статистика українського...

Мова єдина

LEAVE A COMMENT

Щоб відправити коментар вам необхідно [авторизуватись](#).

Передплата 2022

Вартість передплати

(з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс – 30617. Сторінка у каталозі – 66

На 1 місяць: 28 грн 14 коп.

На 3 місяці: 79 грн 42 коп.

На півроку: 152 грн 84 коп.

На 11 місяців: 276 грн 54 коп.

Copyright © All rights reserved

Proudly powered by WordPress | Theme: SuperMag by Acme Themes